

36 987 **Wijziging van de Kadasterwet in verband met de toekenning van een taak aan de Dienst voor het kadaster en de openbare registers voor het beheer en ontsluiten van geo-informatie voor eenieder**

Nr. 5 **VERSLAG**

Vastgesteld, 1 oktober 2026

De vaste commissie voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen van haar bevindingen.

Onder het voorbehoud dat de regering op de gestelde vragen en de gemaakte opmerkingen afdoende zal hebben geantwoord, acht de commissie de openbare behandeling van dit wetsvoorstel voldoende voorbereid.

Inhoudsopgave	Blz
I. Algemeen	2
1. Inleiding	2
2. Inhoud van het wetsvoorstel	2
<i>De nieuwe taak voor de dienst</i>	2
<i>NGII</i>	3
<i>Doelmatige overheid</i>	3
<i>Waarom de dienst?</i>	3
3. Verhouding tot ander recht	3
3.1 Wet Markt en Overheid	3
4. Gevolgen	4
4.2 Gevolgen voor de overheid	4
4.3 Gevolgen voor burgers, bedrijven en professionals	4
5. Uitvoering	5
6. Advies en consultatie	5
6.2 Consultatie	5

I. Algemeen

1. Inleiding

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel. Zij staan positief tegenover een wettelijke grondslag voor Publieke Dienstverlening op de Kaart (PDOK). Goede en vrij toegankelijke geo-informatie is van groot belang voor bijvoorbeeld de woningbouw, de energietransitie en klimaatadaptatie. Deze leden hebben nog enkele vragen.

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel en de memorie van toelichting. Deze leden zien dat een bestaande praktijk hiermee een wettelijke basis krijgt. Tegelijk vinden zij dat de overheid zich moet richten op haar kerntaken en ruimte moet laten aan de markt waar die het beter of goedkoper kan. De leden van de VVD-fractie hebben daarom enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel tot wijziging van de Kadasterwet voor het beheer en ontsluiten van geo-informatie. Deze leden steunen de wettelijke verankering van deze bestaande taak van het Kadaster en kunnen instemmen met het wetsvoorstel. Het is belangrijk dat geografische informatie betrouwbaar en toegankelijk is voor overheden, bedrijven en burgers. Dat helpt onder meer bij de woningbouw, de aanleg van infrastructuur en het maken van ruimtelijke keuzes. Zij hebben hierover nog enkele vragen.

De leden van de BBB-fractie vinden het belangrijk dat betrouwbare geo-informatie goed toegankelijk is voor overheden, bedrijven en inwoners. Het wettelijk verankeren van de bestaande praktijk rondom het platform PDOK draagt bij aan een stabiele en toekomstbestendige informatievoorziening voor ruimtelijke ordening, woningbouw, landbouw, natuurbeheer en andere maatschappelijke opgaven. Daarbij waarderen deze leden het dat deelname voor decentrale overheden vrijwillig blijft en dat het wetsvoorstel geen nieuwe verplichtingen oplegt.

Zij kunnen zich vinden in het voorliggende wetsvoorstel en hebben op dit moment geen verdere vragen of opmerkingen.

2. Inhoud van het wetsvoorstel

De leden van de CDA-fractie zien ook het belang van een goede aansluiting tussen PDOK en het programma Zicht op Nederland. Hoe zorgt de regering ervoor dat de verdere ontwikkeling van PDOK aansluit op dit programma, zodat geografische gegevens voor onder meer woningbouw, infrastructuur en klimaat beter in samenhang kunnen worden gebruikt? Welke concrete afspraken worden gemaakt over de volledigheid, actualiteit en kwaliteit van de gegevens die via PDOK beschikbaar worden gesteld, en hoe wordt bewaakt dat deze afspraken worden nagekomen?

De nieuwe taak voor de dienst

De leden van de PVV-fractie lezen op bladzijde drie van het advies van de Afdeling Advisering van de Raad van State (de Afdeling) dat in het huidige stelsel de kosten van PDOK voor rekening komen van de leveranciers. In het voorstel blijft dat zo. De Afdeling geeft de suggestie, nu gekozen wordt voor een wettelijke taak, te overwegen om genoemde kosten te financieren vanuit het Rijk, als de opdrachtgever voor het stelsel. Structurele financiering uit één bron zou daarnaast eenvoudiger uit te voeren zijn dan financiering op basis van prestaties en declaraties door tientallen partijen. Centrale financiering zou volgens

de Afdeling de medewerking kunnen bevorderen. De leden van de PVV-fractie willen aan de regering vragen of zij een reactie kan geven op dit genoemde punt.

NGII

De leden van de D66-fractie lezen dat in de consultatie is gewezen op de beweging naar een federatief datastelsel, waarin data bij de bron blijven. Hoe verhoudt het wetsvoorstel zich hiertoe? Kan de Dienst voor het kadaster en de openbare registers (hierna: de Dienst) op grond van de nieuwe taak ook geo-informatie ontsluiten die bij de bronhouder blijft?

Doelmatige overheid

Aanlevering via de Dienst blijft vrijwillig. De Afdeling wijst op het risico van witte vlekken op de kaart als medeoverheden niet meedoen. De leden van de D66-fractie vragen hoeveel provincies, gemeenten en waterschappen hun geo-informatie op dit moment via PDOK ontsluiten. Onder welke omstandigheden overweegt de regering alsnog een verplichting tot aanlevering?

De leden van de PVV-fractie lezen op bladzijde 4 van de memorie van toelichting dat veel overheden gebruik maken van PDOK vanwege de bedrijfseconomische voordelen. En op bladzijde vijf valt te lezen dat het concentreren van kennis en uitvoering bij de Dienst meerdere overheden ontzorgt, waardoor onder andere flink bespaard kan worden op hardware-investeringen. De leden van de PVV-fractie willen aan de regering vragen of zij de bedrijfseconomische voordelen, waaronder besparingen op hardware-investeringen, kan kwantificeren.

Waarom de dienst?

De leden van de D66-fractie zijn positief over het overnemen van het advies van de Afdeling, waardoor de Dienst nu zelf beslist over het toelaten van geo-informatie van derden. Wel vragen zij welke criteria de Dienst gaat hanteren bij de beoordeling of geo-informatie van derden een doelmatige geo-informatie-infrastructuur bevordert. Worden deze criteria vooraf openbaar gemaakt?

3. Verhouding tot ander recht

3.1 Wet Markt en Overheid

De leden van de D66-fractie zien PDOK als een publieke basisvoorziening waarop marktpartijen kunnen voortbouwen. Kan de regering aangeven waar de grens ligt tussen wat de Dienst doet en wat aan de markt wordt overgelaten?

De leden van de VVD-fractie vragen zich af wat de gevolgen van dit wetsvoorstel zijn voor marktpartijen. De Afdeling wees in haar advies eerder al op het belang van een concrete afweging tussen het publieke belang van PDOK en de bescherming van derden tegen concurrentie. Marktpartijen hebben zorgen geuit over marktverstoring, maar een afzonderlijke analyse van mogelijke effecten op de markt lijkt te ontbreken. Deze leden vragen zich af waarom hier niet voor is gekozen en of deze analyse wel kan worden gemaakt. Ook vragen zij hoe de regering de voorgestelde dienstverlening kwalificeert. Waarom is er volgens haar geen sprake van een economische activiteit, terwijl vergelijkbare diensten al commercieel worden aangeboden? Welke garantie is er dat de Dienst bij het beheren en ontsluiten van geo-informatie van derden geen marktpartijen verdringt die vergelijkbare diensten aanbieden?

De leden van de PVV-fractie lezen op bladzijde zes van de memorie van toelichting dat

overheidspartijen niet verplicht zijn om hun geo-informatie door de Dienst te laten beheren en ontsluiten. Indien partijen dit zelf willen doen, of dit door een marktpartij willen laten doen, dan staat het hen vrij om dit te doen. De leden van de PVV-fractie willen de regering vragen of zij een inschatting voor heel Nederland kan maken in hoeverre overheidspartijen dit zelf doen of door de markt.

4. Gevolgen

4.2 Gevolgen voor de overheid

De leden van de D66-fractie merken op dat aanbieders nu afzonderlijk betalen voor deelname aan PDOK. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) had in de consultatie twijfels over de financiële verdeling. Deze leden vragen wat mede-overheden gemiddeld betalen voor deelname en wat centrale financiering door het Rijk zou kosten. De regering stelt dat hiervoor eerst een breder gesprek met mede-overheden nodig is. Wanneer vindt dat gesprek plaats?

De leden van de VVD-fractie lezen dat de Dienst de kosten voor het beheren en ontsluiten van geo-informatie doorberekent aan de data-aanbieders. Deze leden vinden dat een overheidsorganisatie die haar diensten aan andere overheden en derden levert scherp moet blijven op kosten. Zij lezen in paragraaf 6.2 dat de Unie van Waterschappen de kosten van PDOK niet marktconform vindt en dat de regering hiervoor geen onderbouwing ziet. De leden van de VVD-fractie vragen of de regering inzichtelijk kan maken hoe de doorberekende kosten zijn opgebouwd en hoe wordt getoetst dat deze niet hoger zijn dan nodig.

De leden van de CDA-fractie constateren dat overheden niet verplicht worden om hun geografische informatie via het Kadaster beschikbaar te stellen. De Afdeling heeft erop gewezen dat hierdoor witte vlekken kunnen ontstaan. Welke concrete afspraken wil de regering met provincies, gemeenten en waterschappen maken om ervoor te zorgen dat relevante geografische informatie zo volledig mogelijk via PDOK beschikbaar komt? Hoe wordt inzichtelijk gemaakt welke gegevens nog ontbreken en welke mogelijkheden ziet de regering om deze witte vlekken weg te nemen?

4.3 Gevolgen voor burgers, bedrijven en professionals

De leden van de D66-fractie maken zich zorgen over de herleidbaarheid van gegevens. De Afdeling wijst erop dat sommige datasets, zoals buurtcijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) over uitkeringen of herkomst, in combinatie met andere data tot personen herleidbaar kunnen zijn. De regering verwijst naar de eigen verantwoordelijkheid van aanbieders en afnemers op grond van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Deze leden vinden dat een mager antwoord, omdat het samenbrengen van datasets op één plek het combineren juist makkelijker maakt. Welke waarborgen treft de Dienst hiertegen? Kan de Dienst een dataset weigeren als het risico op herleidbaarheid te groot is? Is de Autoriteit Persoonsgegevens om advies gevraagd?

De leden van de CDA-fractie constateren dat het centraal beschikbaar stellen van geografische informatie het mogelijk maakt om verschillende gegevens met elkaar te combineren. De Afdeling heeft gewezen op de risico's die hierdoor kunnen ontstaan voor de bescherming van persoonsgegevens. Deze leden vragen de regering welke mogelijkheden het Kadaster heeft om de ontsluiting van een dataset te beperken wanneer combinatie met andere openbaar beschikbare gegevens een concreet risico voor de bescherming van persoonsgegevens oplevert.

Tot slot vragen deze leden aandacht voor de digitale autonomie en veiligheid van PDOK. Het

coalitieakkoord bevat afspraken over Europese digitale autonomie, open standaarden en digitale beveiliging. Hoe worden deze afspraken toegepast bij de huidige en toekomstige inrichting van PDOK? Welke aanvullende maatregelen zijn nodig om de veiligheid en continuïteit van deze publieke voorziening te waarborgen?

5. Uitvoering

De leden van de D66-fractie vragen waar PDOK wordt gehost en in hoeverre de voorziening afhankelijk is van niet-Europese cloudaanbieders.

6. Advies en consultatie

6.2 Consultatie

De leden van de PVV-fractie lezen in de schriftelijke reactie van GeoBusiness Nederland, met datum 24 september 2026, dat de zorg wordt uitgesproken dat een brede publieke taak de bestaande en toekomstige markt onbedoeld kan verdringen wanneer nieuwe diensten zonder voorafgaande toets binnen de publieke organisatie worden ontwikkeld. De angst leeft dat op langere termijn de Nederlandse geo-informatie infrastructuur minder innovatief en minder weerbaar wordt. De genoemde organisatie geeft aan dat een toekomstbestendig stelsel ook ruimte moet bieden voor meerdere marktpartijen om te investeren, concurreren en vernieuwen. Daarom wordt er aandacht gevraagd voor vijf waarborgen: 1) een duidelijke grens tussen publieke basisfunctie en marktactiviteiten, zodat geen feitelijk dominante publieke marktpositie ontstaat; 2) een markt- en noodzaaktoets vooraf bij uitbreiding, inclusief de gevolgen voor investeringen en innovatie; 3) bescherming van private data en exploitatierechten; 4) transparante financiering en kostentoerekening voor een gelijk speelveld; en 5) structurele betrokkenheid van de markt bij verdere uitwerking en evaluatie. De leden van de PVV-fractie willen de regering vragen of zij een uitgebreide inhoudelijke reactie kan geven op de door GeoBusiness Nederland uitgesproken zorgen en gevraagde waarborgen.

Tevens zouden de leden van de PVV-fractie willen weten in hoeverre voor het wetsvoorstel is gekeken naar eventuele 'best practices' in het buitenland.

De voorzitter van de commissie,
Bromet

Adjunct-griffier van de commissie,
Beekmans